

СТАНОВИЩЕ
за дисертационен труд
за придобиване на научната и образователна степен „доктор”

Автор на рецензията: проф. д-р Бончо Вълков Господинов (Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Факултет по педагогика)

Научна област: Педагогически науки

Професионално направление: Педагогика

Научна специалност: Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Основи на педагогическите изследвания)

Университет: СУ „Св. Климент Охридски

Факултет: Факултет по педагогика

Катедра: Дидактика

Заглавие на дисертацията: Приложимост на метода „case study” за установяване на проявления на агресия в училищна среда

Име на дисертанта: Мария Стоянова Петкова

1. Данни за дисертанта

Мария Петкова е родена на 16 октомври 1990г. в гр. Търговище. През 2013г. завършва специалност Педагогика във Факултета по педагогика на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ с профил Превантивна и корекционна педагогика. През 2014г. завършва магистърска програма „Образователен мениджмънт“ към същия факултет, а през 2015г. – магистърска програма „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“ към Академията на МВР.

От 2014 до 2017г. работи последователно като младши възпитател, аниматор и помощник възпитател с основна отговорност подготовка и самоподготовка на ученици предимно в начален етап на основната образователна степен. През 2017г., след спечелен конкурс, е зачислена като редовен докторант към катедра Дидактика във Факултета по педагогика на Софийския университет.

2. Данни за процедурата

Мария Петкова е зачислена като редовен докторант на 10.07.2017г. (Заповед № РД 20-940/ 06.07.2017г.) След успешно приключила процедура за предварително обсъждане на дисертационния труд в първичното звено – катедра „Дидактика“ на Факултета по

педагогика, докторантката е отчислена с право на защита на 18.05.2021г. В периода между зачисляването и отчисляването е положила успешно всички изпити и е изпълнила всички дейности, предвидени в индивидуалния учебен план.

На свое заседание на 25.05.2021г. на Факултетният съвет на Факултета по педагогика (Протокол №15/25.05.2021) гласува единодушно решение за разкриване на процедура за публична защита.

От самото начало процедурата отговаря изцяло на изискванията на Закона за развитието на академичния състав на Република България и на Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Предложеният за рецензиране дисертационен труд е с обем от 271 страници и съдържа въведение, три глави, заключение, библиография от 123 източника (53 на кирилица и 70 на латиница). Дисертационният труд е съпътстван от отделен том „Приложение“ с обем от 357 страници, в който са представени примерни бланки с въпроси от интервю и фокус-групи, транскрипти на индивидуални и групови интервюта, дескриптивен анализ на операционализирани данни от интервюта и фокус-групи и др.

Въведението представя накратко мотивите на автора да насочи интереса си към експлицирания чрез темата изследователски проблем – „възможностите на един качествен метод (case study – бележката моя) да установи статистически значими отношения, да достигне до данни, които се поддават на обобщение и позволяват да се прогнозира, без това да рефлектира върху целостта на анализа“ чрез прилагането му „за проучване на проявления на сложни социални явления (има се предвид агресията в училищна среда – бележката моя) в рамките на педагогическо изследване“ (с. 6). Представена и ясно очертана е концептуалната рамка на дисертационното изследване, което в основата си е смесено с подчертан превес на качествения компонент – обект, предмет, цел, задачи, изследователски въпроси и използвани методи.

Първата глава е посветена на представяне на същността и особеностите на метода „case study“, както и на методиката и методологическите особености на неговото осъществяване. Тук трябва да подчертая, че в текста на тази глава е осъществен за първи път у нас задълбочен и продуктивен анализ на метода „case study“ като метод за педагогическо изследване.

Във втората глава се представят и анализират същността, формите и характеристиките на агресията като сложно социално явление, както и нейните специфични проявления в училищна среда.

Третата глава по същество е центърът на дисертационния труд. В рамките мащабно и добре планирано емпирично изследване и последващ задълбочен и професионален анализ на данните от него Мария Петкова категорично и безспорно постига поставената цел и представя обосновани и детайлни отговори на формулираните изследователски въпроси. В дисертационния труд като цяло проличават безспорните качества на автора като оформен учен и изследовател, но в най-голяма степен те намират своя израз в третата глава.

Дисертационният труд е изцяло дело на автора и е разработен в съответствие с изискванията и нормите на научната етика.

Авторефератът напълно съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

4. Научни приноси

Първото обстоятелство, върху което бих искал да поставя акцент преди да премина към приносите е, че настоящото дисертационно изследване е второто от български автор (първото е на проф. Г. Бижков), посветено на педагогическото изследване като такова, но първото такова, което е осъществено у нас, в България. И още повече, то е посветено на изследване на възможностите на качествен метод и в този смисъл е първото педагогическо изследване в тази област у нас. Това обстоятелство, само по себе си, вече е сериозен принос в полето на педагогиката у нас и в частност на педагогическите изследвания.

Що се отнася до конкретните научни приноси, мисля, че Мария Петкова много добре ги е представила и аргументирала в автореферата и аз изцяло ги приемам. Тук само ще ги представя в резюме:

1. Върху основата на професионален и задълбочен анализ е изведена концептуална рамка за възможностите за приложение на метода „case study“ за изследване на сложно социално явление в рамките на педагогическо изследване.
2. Сполучливо преведени, адаптирани и адекватно дефинирани са основни понятия, свързани с метода „case study“, с които може да се оперира в българската научна педагогическа литература.
3. В рамките на мащабно и добре планирано емпирично изследване са проучени, анализирани и описани възможностите и ограниченията на метода „case study“ за установяване на проявления на агресия в училищна среда, което позволява на други автори и изследователи да се включат в дебата и да надградят вече изведените изводи.
4. Проведеното изследване категорично доказва, че методът „case study“ може да бъде прилаган за установяване на агресивни прояви в училищна среда и демонстрира конкретните пътища, по които това може да се случи.
5. Основателно се аргументира тезата за необходимостта от мултидисциплинарни изследвания на сложни социални явления, каквато е агресията в училищна среда.

Към Мария Петкова имам един въпрос и една препоръка.

Въпросът: Ако продължи своето развитие на научното поприще, кои са основните области, към които би насочила своя интерес като изследовател?

Препоръка: Дисертационното изследване да бъде публикувано, тъй като по този начин ще се запълни една съществена липса в съществуващата научна педагогическа литература у нас.

5. Публикации

Докторантката има 3 публикации по темата на дисертационния труд.

6. Заключение

В заключение искам да заявя, че депозираното за обсъждане дисертационно изследване отговаря изцяло на изискванията към такава разработка. То е изцяло самостоятелно дело на автора. В него са демонстрирани силна лична професионална ангажираност към изследваната проблематика, задълбочено познаване на същността на изследователския проблем, високо равнище на умения за теоретичен анализ, както и умения да се изследват емпирично по принцип трудно подаващи се на изследване сложни социални/педагогически феномени. Закономерно следствие от това е един дисертационен труд от високо качество.

Това ми дава основание да препоръчам на членовете на уважаемото жури да гласуват за присъждане на **Мария Стоянова Петкова на образователната и научна степен „доктор“** по професионално направление 1.2.Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Основи на педагогическите изследвания).

07.07.2021г.

Рецензент:
(проф. д-р Бончо Господинов)